

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Bucură-te Izraile!

Cu trei zile înainte de ce sprijinitorul (?) independenței popoarelor sugrumate, contele Apponyi, și-a făcut cunoscutul său expozit în fața extraparlamentare opoziții într-un salon din otelul Royal, directorul oficiului regnicolar, d. Vargha Gyula, a aflat de bine a face în ședința academiei maghiare comunicările sale asupra ultimului recensământ din 1910. Pentru compatrioții noștri înveselitoare enunțată a directorului oficiului de stat, că rasa maghiară în ultimii zece ani, adică dela 1900—1910 s-a sporit dela 8 milioane 640 mii, la zece milioane cincizeci și în urmă sumele decât pe absolută realitate; totuși în considerarea tendințelor politice dela noi nici ele nu sunt scutite de a-și schimba forma și conținutul după dorința celor ce operează cu ele. Dar chiar să admitem, că în adevăr rasa maghiară numără azi 10 milioane și 50 mii, se naște întrebarea, că omogenă este această masă, pătrunsă și condusă este ea de aceeași voință și de același ideal?

Căci în majoritatea cazurilor nu e cvantul numeric formează forța și valoarea unui popor, unui stat, în cazul acesta să zicem a Ungariei, ci indisolubilele legături de sânge, aspirațiuni și condițiunile de dezvoltare și întărire.

Vastul și temutul imperiu turcesc ne poate servi în privința aceasta de o dovadă clasică. Sub flamura semilunei văzut-am îngemănate timp de secole statele creștine din Balcani, cari așa mici, neînsemnate, crezute a fi înghițite de ianicerism, astăzi bat triumfătoare la porțile Constantinopolului răzbuind tirania unui neam fără

nici o misiune istorică în lume. Și tot aceeași flamură păgână văzutu-am fălăind timp de un secol și jumătate între alte multe cetăți, chiar pe zidurile cetății Budapesta, unde cu glas de bucurie se enunță astăzi că rasa maghiară a atins cifra de 10 mil. 50 de mii și ca atare trecând din rândul națiunilor mici a ajuns, după mărime, între cele mijlocii.

Dar nu totdeauna numărul mare indică vitalitatea și forța de expansiune a unei națiuni, ci omogenitatea, unitatea în principii și credințe sunt singurele forțe durabile, cari în ori ce împrejurări imprimă întregului putere și viață și înalță valoarea națiunilor.

Noi însă, pe lângă tot crezământul ce am fi datorii a-l da oficiului statistic al unui stat, nu putem fi fericiți de indoiala asupra exactității acestei sporiri a rasei maghiare cu atât mai vartos, cu cât știm prea bine, că această sporire nu este rezultatul unui proces natural, neferit de diferiți factori ai vieții maghiare de stat. Noi știm că toate guvernele, organele administrative, societățile culturale, oficiile de tren, poșta, camere comerciale și industriale, direcțiunile institutelor de învățământ, oficii parohiale, până și puscăriile de stat, fără cel mai mic scrupul în alegerea mijloacelor, asemenea acelor cari odinioară interpretau Coranul în propriul lor fel: toți și toate forțează cu pas de asalt maghiarizarea popoarelor nemaghiare din acest stat.

Un biet muncitor dela o gară, oficiu postal, stabiliment industrial — cu un cuvânt de ori unde — este dimis din lucru dacă la siluirea superiorilor nu-și maghiarizează numele. Este aceasta o încălcare a demnității omenești, pe care salariații din Turcia n-o cunosc.

Toți stăpâniți de-o astfel de pornire, e prea natural și logic, că și aceia cari au fost însărcinați cu

notarea și administrarea oficiului statistic a datelor recensământului, să nu se poată sustrage contagioasei boale generale.

Pe lângă toată această în deobște cunoscută siluire, imperia lista, „Budap. H.” în primul său dela 16 cor. tradează adâncă sa îngrijorare de soarta neamului său când zice:

„Cu câtă temere am așteptat coloanele numerilor, să vedem că maghiarimea se sporește și tot mai mult înghite în sine elementele streine, multe cu mările, pe cari vremurile furtunoase le-a aruncat aici între noi. Cu necrezută temere ne-am întrebat, că sporirea din 10 în 10 ani nu este o iluziune?”

Ei, acum am văzut rezultatul recensământului din 1910, Maghiarilor foarte favorabil. Li lăsam să se bucure.

Până însă a avea la dispoziție întreaga publicație a recensământului, ca să putem constata, că numeroșii evrei și Șvabi maghiarizați socotiți sunt ca parte integrantă a națiunii maghiare sau nu, comunicăm de-o dată după ziarul mai sus amintit, că în timpul acestor 10 ani din urmă Maghiarii s'ar fi oprit — se înțelege pe calea cunoscută — cu 1 milion 360 mii, pe când noi numai cu 160,000; Rutenii cu 40,000; Croato-Sârbii cu 30,000. Față de noi Românii, față de Ruteni și Croato-Sârbi se arată o creștere mai puțin favorabilă numărului ce-l reprezentăm.

La Germanii și Slovaci din patria noastră însă datele recensământului ar indica o scădere îngrijitoare. Anume, Germanii ar fi scăzut în acești 10 ani cu 80,000 iar Slovaci cu 50,000. Veracitatea scăderii celor dintâi n-o prea tragem la indoială, știut fiind, că Șvabi din Ungaria de mult timp trec prin un proces de descompunere și afară de asta, Șvabul ca

să poată trăi mai ușor, bucuros se dă de maghiar.

Scăderea Slovacilor însă este numai la aparență, deoarece în urma vitregilor lor condițiuni de trai, cari s'au mai înăspriț prin terorismul organelor administrative, cei mai mulți părăsindu-și locurile natale, petrec în diferitele părți ale Americii. Dacă în numărul Slovacilor ar exista scădere, aceasta numai emigrării lor s'ar putea atribui. Noi, din contră, credem, că ei n'au scăzut, ci pe lângă un spor relativ, naționalicește încă mai mult s'au întărit. Aceasta a putut s'o constată și contele Apponyi când și-a făcut turneul politic prin America.

Tot din datele de recensământ aflăm cuceririle ce le-ar fi făcut limba maghiară în sânul nemaghiarilor. Zice-se în comunicatul directorului statistice de stat, că pe când dintre nemaghiari în anul 1880 vorbeau idiomul maghiar numai 840,000, iar în 1890 un milion 110 mii pe atunci, astăzi vorbesc această dulce limbă 2 milioane. Statistica vrea să constată deci, că paralel cu sporirea elementului maghiar, cunoștința limbii încă a căștigat în expansiune. Exactă, sau mai puțin exactă este această constatare, nu putem ști. Ceea-ce știm însă cu siguranță chiar matematică este faptul, că sentimentele celor la părere cucerii n'au însoțit-o în drumul ei. Este o chestie de conștiință națională, de sentiment, care se exprimă prin: Precum e oaspele așa-i este și primirea. Și aceasta noi, Românii trebuie s'o avem totdeauna în vedere.

De altfel de acest adevăr par a ține seamă și datele statistice, cari vrând-nevrând trebuie să constată, că în acele regiuni ale țării unde naționalitățile locuiesc în mase compacte, sporirea maghiarilor sau a încetă de tot, sau progresează abia simțitor.

Și spre a provoca o sporire

mai considerabilă, — directorul statistice de stat recomandă înființarea de etablizmente industriale, ca în comitatul Hunedoarei și o îndoită îndreptare a privirilor asupra Ardealului, unde elementul maghiar crescând încet, în timpul acestor zece ani nu poate arăta un spor mai mare decât numai de 34.3% față de starea de 30.3 din 1900.

După aceste constatări ale statistice de stat maghiare să nu se bucure Izraile, că el numără în 31 Decembrie a anului Domnului 1910 — zece milioane cincizeci de mii neași maghiari, iar noi Românii cu patru mii și câteva sute mai puțin de trei milioane?

Bucură-te Izraile, iar noi Românii și celelalte neamuri nemaghiare să luăm pildă de la popoarele din Orient, cari prin muncă, statornicie și ținerea viei a conștiinței naționale, văzutu-au după secole de umilire răsărind prin întunecoșii nori ai cerului țării lor strălucitorul soare al libertății și independenței lor naționale.

Ag.

Adunare internațională oprită. Socialiștii din Berlin au voit să țină Durneck o adunare, în care era proiectat să ia cuvântul și reprezentanții socialiștilor din străinătate, cari voiau să grăiască în limba lor națională.

Prefectul poliției însă n'a admis ținerea adunării, pe motiv, că este în contrarietate cu interesele imperiului năzuindu-se îndreptată spre influențarea politice externe internaționale a imperiului german.

Șovinismul nostru au iarăși un exemplu de șovinism intolerant.

Congresul Statelor-unite. Noul președinte al Statelor-unite din America, Wilson, a declarat, că cel mult până în Aprilie 1913 se va convoca congresul Statelor, în sesiune extraordinară. Obiectul principal de discutat va fi reforma tarifei.

Este mișcarea noastră teatrală un lux?

— Conferință ținută în ziua de 5/18 Noembrie 1912, la prima ședință a Societății pentru fond de teatru român în Braşov. —

De Dr. Horia Petra-Petrescu.

Doamnelor și Domnilor!

Molière, dorind să ne arate în întreaga goliciune orgoliul brutal al unui om mărginit, al unui semidict burghez, care vrea să joace rolul unui gentilom, ne-a dat pe Jourdain. Acest Jourdain ajunge pe mâna unui maestrul de dans și a unui maestrul de muzică.

Omul muzicii esclamă: «Nu-i nimic atât de util în stat ca muzica!» Maestrul de dans declamează patetic: «De nimic n'are nevoie omul mai mult, decât de dans!» Unul: «Fără de muzică nu poate să existe un stat!» Celălalt: (folosindu-se de o întrebare o-ritică) «Ce se face omul fără de dans?»

Maestrul de muzică declară solemn: «Revoluțiile, războaiele, tot răul pe lume, se nasc numai din cauză, că nu se studiază muzica». Maestrul de dans: «Toată nenorocirea omenească, toate catastrofele grozave, despre cari se povestește istoria lumii, toate greșelile politice și greșelile săvârșite de comandanți mari de războiu, toate își au cauza lor hotărâtă: fiindcă n'au învățat oamenii să danseze».

Trași la răspundere de Jourdain, răspunde fiecare după același tipic. Maestrul de muzică întreabă: războiul nu se naște din cauza lipsei de unire între oameni? Ei bine, dacă ar studia lumea armonia, ar domni pacea vecinică — armonia ar fi completă! Maestrul de dans constată: dacă săvârșește cineva o greșală, în familie, la armată sau la așezările statului, i se zice: ai făcut un pas greșit lată pasul greșit, care s'ar putea ocoli, dacă lumea ar învăța dansul. Și Jourdain, burghezul gentilom, se dă bătut sub puterea argumentelor. *)

Vă rog, doamnelor și domnilor, să nu credeți, că vreau să joc rolul vreunui din maestrii aceștia. Înainte de toate n'o fac, fiindcă d'voastră, de sigur, n'aveți mentalitatea lui Jourdain, iar, cât mă privește pe mine, cred, că am putut străbate cu logica atât de departe să știu, că lumea întreagă nu atârână dela o singură lefterie. Numai de una îmi pare rău, constatând că argumentele maestrilor amintiți mai sus nu sunt valide: dacă ar avea valoare, am fi învățat popoarele, cari se războiesc în timpul de față pe câmpul de luptă, să danseze și să studieze armonia, și atunci n'ar fi astăzi aerul plin de mizame și de vai.

Maestrii din jurul lui Jourdain voiau să tragă concluzii false, ca arta lor să apară înconjura de o aureolă nemerită.

Unilateralitatea aceasta naivă — în-

*) Burghezul gentilom, a. I, scena 2.

tre patru ochi ar fi conces și dănașii — este unilateralitate. Căci cine poate să fie atât de miop sufletește, să creadă, că afară de meseria profesată de dansul, nu există meserie mai capitală?

Vrei să aprofundezi ceva. Vrei să scrutezi viața intelectuală a antecesorilor tăi, d. e. Nu ți-e de ajuns o istorie a literaturii, care se lasă condusă numai de criteriile unor enumerări biografice, fără de orizonturi mai largi. Cauți altceva. Biografia unei persoane marcante te duce la viața unui complex de oameni, viața acestora te îndeamnă să studiezi curentul întreg, care stăpânește epoca, curentul acesta cultural îl aduci în legătură cu situația politică a poporului respectiv (dacă e subjugat sau dacă instituțiile sale culturale pot să înflorească, fiind sprijinite pînă la urmă de partea statului) și așa mai departe — tot alte și alte întrebări, cari ți se impun, dacă vrei să fi un scrutaător cultural conștient.

De aceea nu doresc să joc rolul maestrului de dans sau al maestrului de muzică din comedia lui Molière, nu vreau să arăt o miopie sufletească și nu vreau să declar solemn, că singură mișcarea teatrului este mântuitoarea neamului românesc, ba chiar a neamului omeneș. Doamne ferește!

Dacă mișcarea teatrală nu este o condiție sine qua non, o condiție fără de care să nu poată exista omeneș, totuși, nu este extremul celălalt: o cantitate neglijabilă. Și împotriva părerii, care cred că mai are adevăr în între noi, împotriva părerii că

arta dramatică este un factor de prea puțină importanță pentru starea noastră de astăzi vreau să vorbesc de rândul acesta.

Din locul din care rostesc acum cuvântarea mea a vorbit acum 17 ani Iosif Vulcan, întemeietorul societății noastre, apărând ideea teatrului românesc. I. Vulcan, a cărui memorie va rămânea vecinic în analele societății și în cartea de aur a culturii neamului românesc, a susținut în vorbirea sa de deschidere și următoarele: «Salută cu plăcere din multe părți, societatea noastră a avut din capul locului și pozitivnici. S'a zis și se zice, că teatrul nu este o necesitate atât de grabnică și că înființarea lui reclamă un capital mare, ce numai în timp de mulți ani s'ar putea aduna».

N'am susținut niciodată, că teatrul ar fi prima noastră trebuință și că fondul s'ar putea strânge așa de ușor; dar am zis totdeauna, că ar fi păcat să nu primim contribuțiile acelor, cari din prisosul lor vor să dăruiască ceva și pentru scopul acesta. Și am dat înainte, făcându-ne datorii... (Anuarul I. al Societății, pg. 24.)

Ca ideea necesității imperioase al unui curent puternic teatral să prindă rădăcini cât mai adânci, ca să se sporească rândul acelor, cari ar dori să dăruiască din prisosul lor pentru societate, cred că este de neapărată trebuință să clarificăm, în zilele noastre de grea cumpănă, misiunea teatrului românesc din Ardeal.

Înainte de toate o constatare dureroasă. O știm cu toții. Până când alte neamuri își puteau permite să cultive artele frumoase, clădind, pictând, făcând muzică, dând poezilor prilejuri de înălțări sufletești, până atunci neamul nostru, cu foarte puține excepții temporale, a fost silit să geamă sub greutatea legilor iobăgiei și să-și verse sângele întru apărarea intereselor altor idealuri, streine de interesele lor.

Dacă poetul Vlahuță, scriind despre trecutul picturii românești, oftează și constată: «Mai ales pictura cere liniște și siguranță, îndestulare materială, zidiri spațioase, cu ferestre largi, o viață înfloritoare și liberă, primitoare de cea înaltă aristocrație sufletească, pe care arta ar putea-o numi aerul ei» — atunci și pentru o dezvoltare prielnică a teatrului românesc se potrivește aceeași părere de rău, că stările exterioare n-au facilitat dezvoltarea lui.

«Câmp de războiu ne-a fost țara, dela Mircea până la Mihai Viteazul!» esclamă Vlahuță. «Pictorii noștri, artiștii noștri, toți aleși neamului nostru au pierit în bătălie cu Turcii! Deschideți istoria și vedeți ce era aici, la gurile Dunării, în veacul de aur al artei creștine!»

(Biografia lui Grigorescu de Vlahuță, pg. 2).

Dacă este deci cu cale să ne pară rău că neamul nostru n-a avut nici o epocă elisabetană, ca în Anglia, și nici o epocă ca aceea a lui Ludovic al XIV-lea, în Franța, să nu dăm uitării

Plecarea M. Sale. M. Sa va rămâne în Budapesta până în 21 sau cel mult până Sâmbătă în 23 l. c. când va pleca la Viena cu întreaga curtea.

Din delegațiuni. În delegațiunea austriacă, a continuat ieri discuția politice externe. Del. Masaryk, ceh, a declarat că un port sârbesc pe marea Adriatică nu ar trebui să pară pericolos pentru Austro-Ungaria nici economic, nici politic. Importanța mării Adriatice este exagerată de opinia publică sârbescă. În ori ce caz, Monarhia, care și-a sporit flota de război, nu poate să se simtă amenințată de înființarea unui port militar sârb. A înființa o Albanie independentă ar fi a menține Turcia în acest ținut. Monarhia trebuie să dea prilej, prin politica sa slavă Croaților și Sârbilor din Bosnia-Herțegovina să se simtă austriaci.

Di Smoloka, singurul reprezentant al neamului sârbo-croat în delegațiuni, atacă cu mare energie oligarhia maghiară sub care suferă croații și alte neamuri.

Oratorul recunoaște necesitatea pentru Serbia de a avea un port la marea Adriatică, și declară că nu Serbia liberă poate fi un pericol pentru Monarhie ci violențele maghiarilor în contra naționalităților.

Meetinguri contra războiului. Duminecă s-a ținut în Praga din inițiativa partidului democrat socialist un meeting contra războiului. După discursurile deputaților Nemec și Tomas și a deputatului olandez Troelstra, meetingul, la care au asistat cam la 7000 de oameni, a adoptat o rezoluțiune contra războiului. Un alt meeting ca de o mie de oameni a fost organizat tot la Praga de partidul social național. Deputatul Kiofac și redactorul Svozil au vorbit contra războiului și au arătat însemnătatea războiului balcanic pentru slavi.

Un meeting în contra războiului, s-a ținut Duminecă lângă Saint Gervais la marginea Parisului. Oratorii socialiști belgieni, ruși, germani, austriaci au ținut discursuri. Vicepreședintele Camerei austriece Pernerstorfer a salutat Franța socialistă în numele proletariatului austriac afirmând că toate popoarele din Austria combat războiul și așteaptă tot o astfel de atitudine dela proletariatul francez. Pernerstorfer a afirmat simpatia sa pentru oprimății, cari se ridică în contra asupritorilor precum fac popoarele balcanice. Papp delegatul ungar, în numele populațiunii din Budapesta, a vestejit de asemenea războiul. Tot așa Scheidemann, german, declară că în caz de război proletariatul german nu vor trage asupra fraților lor francezi.

Serbările societății noastre teatrale.

— Continuarea raportului. —

Brașov, 19 Nov.

Eri după amiază comisiunile alese și încredințate cu cenzurarea raportului comitetului și al casei au ținut ședințe în localitățile casei române și a filialei »Albina«.

Seara a urmat în sala Redutei reprezentarea »Brândușei«, a cărei succes a întrecut toate așteptările noastre. A fost o reprezentație splendidă cum nu s'a mai văzut în Brașov de mult timp. Rezervându-ne a publica un raport amănunțit, anticipăm, că diletanții noștri ne-au oferit o seară artistică din cele mai plăcute. A eselat cu deosebire d-șoara Mariara G. Dima, burșiera societății noastre teatrale, care ne-a stors admirația și recunoștința prin jocul ei minunat și prin temperamentul distinct artistic de care dispune. Sala arhiplină — o raritate în Brașovul nostru rece — a făcut d-șoarei Dima și diletanților noștri călduroase manifestațiuni.

După teatru a urmat o animată petrecere cu dans.

Ședința a II-a

S-a deschis astăzi la orele 10¹/₄ de vicepreședintele V. Onișu. Public mai puțin ca ieri — urmarea petrecerii animate de azi noapte. Și e păcat, căci ședința de astăzi a oferit câteva momente deosebit de însușitoare și în același timp instructive, cari au culminat în expoziția d-lui Dr. V. Brănișce asupra dezvoltării problemelor societății noastre teatrale dela începutul ei până azi și în vorbirea de încheiere a președintelui V. Onișu.

După verificarea procesului verbal d-nul maior I. r. Ladislav Popa, după un scurt cuvânt introductiv, în care arată importanța centrului de cultură românească al Brașovului, în care s-au înfripat unele din cele mai vechi așezăminte culturale și sociale românești, prezentă raportul comisiunii pentru înscrierea membrilor noii, care în împrejurările date este destul de multumitor, înscriindu-se trei membri fondatori, 28 membri pe viață, 5 membri ordinari și 1 ajutor.

Membru fondator (200 cor): Elena Dr. Dobrin, I. T. Chejanu adv. Craiova și Dr. Vas. Meșter adv.

Membru ordinari pe viață (100 cor): El. Dr. A. Vaida, Dr. A. Vaida, Dr. N. Garoiu, Matei Matei inv. Veneția inf., Nicolae Bogdan profesor, Dr. C. Lăcea profesor, Vasile Neguț profesor, Dr. St. Stinghe prof., Petru C. Debu preot, Virgil Pop preot în Cristian, D. Greceanu preot Herman, Dum. Căpățînă Brașov, Vasile Meret preot, Dr. I. Bunea profesor, Dr. V. Glăjar adv. Dr. C. Moga adv., D-na M. Burduloi soție de comerș. Brașov, I. Schiopu, preot, I. Pricu prof., Vas. Micula prof., D. Mercea inv., R. Pricu prof., St. Belindescu inv., Rom. Bogar, Brașov Dr. I. Baciu, prof. Dr. Ilarie Hoadrea adv. Zărnești, prof. I. Broșu din Dârste.

Membru ordinari: N. Hociotă preot, Al. Dușoiu comerș., I. Gavrilescu

preot Țintari. I. I. Maximilian preot Stupini, Nic. Balaia pantofar Brașov.

Membru ajutor: Savu Luca inv. Satulung.

Donațiuni: Răposata Nina Cserged m. Csato 4 acțiuni »Arieșana« a 100 coroane.

D-l prof. I. Pricu, raportorul comisiunii pentru cenzurarea societăților, ne dă un tablou amănunțit al gestiunii financiare a societății, constatând că toate pozițiile raportului corespund stărei faptice găsindu-se în deplină consonanță și ordine, propune deci descărcarea casierului și primirea bugetului. Se primește.

A urmat la cuvânt d-l Dr. V. Brănișce, raportorul comisiunii pentru cenzurarea raportului general al comitetului. Pornind dela faptul, că societatea noastră teatrală a împlinit 40 ani de existență și că stă în pragul unei noi etape a dezvoltării ei, raportorul a ținut să arunce o privire retrospectivă asupra liniei dezvoltării problemelor societății teatrale. Societatea noastră teatrală, a zis oratorul, s-a zămislit din cel mai curat idealism și s-a dezvoltat treptat conform împrejurărilor până ce astăzi a ajuns o parte organică a vieții noastre culturale. În mod intuitiv oratorul ne-a motivat îndreptățirea idealismului, care a încercat legănatul societății teatrale, căci pe vremurile acele prin trupele ambulante Pascali și Tardini, cari până la anul 1874 veneau an de an la Budapesta, unde era în floare o frumoasă viață românească, era îndreptățit optimismul de-a vedea în curând realizată înființarea teatrului românesc. Prin urmare ideea zidirii unui teatru românesc nu părea pe acele vremuri o idee atât de utopică.

În urma schimbării împrejurărilor înspre rău, idealismul a dispărut, căci văzând lumea că idealul urmărit e încă atât de departe, oamenii au început să-și piardă credința. Au urmat ani de decadență, în cari numai fostul președinte Vulcan, încunajat de un mic grup de oameni, a știut cu un fanatism rar să susțină suprafața stindardului teatrului. Adunări însă nu s'au mai putut ține.

Un mare noroc am avut, că în timpul acesta averea a fost administrată de un casier d'instă, iar al doilea noroc, că sediul societății fiind transpus la Brașov, societatea a prins din nou viață, trezându-se în publicul românesc credința în trăinicia societății.

Raportorul a trecut apoi în revistă evenimentele dela adunarea din Abrud (1900), Bistrița (1902), până azi, arătând treptat dezvoltarea interesului publicului față de societate și demersurile comitetului. Scopul cel mai apropiat este astăzi crearea unei trupe ambulante, care va avea succesul dorit însă deabia numai în momentul, când dezvoltarea economică și financiară a poporului nostru va ajunge la acel grad, în care centrele mai mari românești vor putea susține în mod stabil 1—2

săptămâni la an trupa ambulantă. Terminând, raportorul propune aprobarea raportului general al comitetului.

Expunerile interesante ale raportorului, cari au ținut aproape 1 oră în cordată atențiunea publicului, au fost cu căldură aplaudate.

Raportul general se primește împreună cu propunerile comitetului, dintre cari relevăm:

angajarea d-lui Dr. Horia P. Petrescu pe timp de un an în serviciul societății și

acordarea unui ajutor de 1500 cor. Reuniunii de cântări din Brașov pentru reprezentarea operei »Cavaleria rusticana«.

D-l Dr. Horia Petrescu mulțumește pentru alegerea sa și promite a-și pune toate puterile în serviciul societății.

La orele 11¹/₄ vicepreședintele V. Onișu închide adunarea aducând mulțumiri tuturor factorilor cât și publicului, cari au contribuit la succesul adunării. Dorește d-lui Dr. H. Petrescu multă putere în noul său post și fixează adevărul, că rezultatul propășirii unei societăți depinde nu atât dela principile frumoase, de care e condusă, ci dela hărnicia, căldura și priceperea oamenilor, cari s'au pus în serviciul ei. De încheiere ține să releveze succesul splendid al reprezentației de ieri, aduce elogiile diletanților și cu deosebire d-șoarei Mariara G. Dima, care a dovedit atâta pricepere, devotament și temperament artistic.

Publicul a făcut diletanților și cu deosebire d-șoarei Dima îndelungate ovaițiuni. Notez, că și la sosirea d-rei Dima în sala de ședințe a fost întâmpinată cu vii aclamări și aplauze. După aceste adunarea a luat sfârșit. Rip.

La situația din Balcani.

Nota zilei de azi este o nouă încordare între Serbia și monarhia noastră, care poate duce la încercări. Serbia tratează în mod nedemn cu consuli aflători în teritoriile ocupate dela Turci, d. e. cu consuli dela Prizrend ș. a. În chestia aceasta rezidentul diplomatic al monarhiei la Belgrad, Ugon, la încredințarea ministerului de externe din Viena, a ridicat protest la Pașici, dar chestia nu e încă rezolvită.

De altă parte din declarațiile unor miniștri, făcute zilele aceste, se vede că Serbia tot stăruie să capete un drum spre mare și — ce e mai mult — ea ține la împărțirea Albaniei.

Incolo să aud și azi voci pentru pace.

Declarațiile lui Pașici.

Interviewat de un corresponsent al ziarului »Az Est«, prim-ministrul Sârbiei Pașici a făcut următoarele declarații cu privire la situație:

Serbia — a zis Pașici — are lipă de necunoscute de un drum la mare și de un port. De aceste nu poate să se lasească.

Serbia are pretenții asupra Albaniei și Pașici asigură, că Albanezii nu voiesc să facă stat deosebit. Această tendință o nutrește și răspândește din afară agitatorii albanezi.

Serbia, a mai zis Pașici, vrea să trăiască în pace cu Austria, dar de port maritim are lipsă, căci numai așa își poate asigura independența economică. Această pretenție nu e îndreptățită contra Austriei, și de aceea factorii competenți austro-ungari nu trebuie să fie nervoși...

În acest sens s'au exprimat și miniștrii de comerț și de finanțe, arătând rolul desastroas al politicii ungarești față de relațiunile austro-ungare. Asupra acestora poate să mai revenim.

Păreri ale Austriei.

Față de aceste pretenții ale Sârbiei, din parte competentă se asigură, că condiția Austro-Ungariei este să nu se dea Sârbiei port pe malurile albaneze, în apropiere de autonomia discutată a Albaniei. Dacă Serbia va accepta aceasta, pacea e salvată. Dar aceasta este o grea întrebare, deși toate puterile caută căile și mijloacele de pace.

Muntelegru și pacea.

După informațiuni din loc competent și Muntelegrul ar fi gata a consimți de acord cu statele aliate, la propunerea de pace făcută de Kiam pașă și ar fi manifestat îndată această dispozițiune a sa Bulgariilor. Aceasta nu însemnează însă că toate operațiunile militare sunt imediat suspendate. Executarea planului primitiv al războiului nu trebuie să fie împiedecată prin aceasta.

Tratative de pace.

Ziarul bulgar din Sofia, »Mir« declară că mediațiunea puterilor era osândită la nesucces și că Turcia a făcut bine de s'a adresat direct aliaților pentru a cere pacea. Aceasta este un bun augur de oarece probează că orgoliul semeț al stăpânilor de ieri face loc sângelui rece, care singur va permite a ajunge la o pace solidă. Este de interesul Turciei care are încă vaste teritorii și o ultimă șansă de a constitui aceste teritorii într'un stat modern de a lichida definitiv socoteliile sale cu statele balcanice, numai să se arate împăciuitoare din acest punct de vedere și să consimtă la toate concesionile, de îndată ea va putea face din învingătorii ei cei mai buni amici și chiar viitorii ei aliați.

O victorie turcească

Bulgarii bătuti la Ceatalgea. — Operațiunile Muntelegrinilor.

După o luptă de două zile începută Vineri pe linia Ceatalgea le-a reușit în fine și Turcilor a repurteze o victorie mai mare asupra armatei bulgare. Știrea de aceasta a sosit ieri dimineața din Constantinopol și e confirmată de o telegramă a ziarelor berlineze. Se pare că trupele noi de barcate din Asia-mică le-a succedat cu toate ravagiile provocate de flagelul holerei, să restabilească la

faptul, că și noi ne-am făcut datoria, dacă nu altfel, plătind cu sângele nostru liniștea de carese bucurau alții.

Și acum întreb eu inima liniștită: cum ne-am putut manifesta relativ atât de puțin pe terenul cultural, deci și pe terenul dramaturgiei? — și am răspunsul, care nu mă descurajează, ci-mi dă puteri să creiez de aici înainte, ca neam, ceea ce nu mi-a fost dat să am din cauza vitregiei sorții.

Teatrul este una din expresiile cele mai înalte în evoluția unei culturi. Teatrul cere ajutorul pictorului și al poetului, al omului de muzică și al arhitectului — căci toate elementele artei lor trebuie să conglănuască, dacă instituția teatrală vrea să înainteze.

Adevăruri, cari se știu, dar cari trebuiesc accentuate mereu.

Iată ce susține, în legătură cu aceasta celebrul critic francez Brunetiere în conferințele sale despre epociile teatrului francez (conf. I): »Opera de teatru nu începe să existe, ca o piesă teatrală, decât la lumina rampei, în urma colaborării și complicității publicului, fără de cari circumstanțe îndrănesc să spun: n'a fost nici odată teatru și nu poate să fie altceva, decât o simplă retorică.

Constatarea aceasta rostită ca dogmă, de care sunt pătruns și eu, va trebui să ne arunce din nou, în brațele

descurajării. »Cum?« ne întrebăm noi, cari facem parte din societatea pentru fond de teatru. »Cum vom putea să ajungem și noi la o creangă verde, dacă mijloacele noastre sunt atât de mici și dacă lumina rampei noastre arde așa de scurt timp?«

Și în clipele acestea de descurajare e prea firesc să ne punem întrebarea: nu este mișcarea teatrală un lux? N'ar fi mai bine să abandonăm întreg curentul pornit, să ne îndreptăm atenția într'alte direcții?

Întrebări, cărora li-se poate răspunde mai pe îndelete, după ce s'au clasificat unele chestiuni. Iată întrebările cari se impun dintr'un început, dacă vrem să răspundem conștiențioși: are mișcarea teatrală o putere educativă și artistică la noi? alte neamuri ce fac, sau ce au făcut, aflându-se într'o situație analogă? și ce putem aștepta noi dela mișcarea noastră teatrală?

Acesta este miezul lucrării mele de față și la întrebările acestea vreau să răspund, perseverând la punctul meu de vedere, fiindcă cred, că am câteva argumente logice plausibile pentru ținuta mea.

Ca să avem însă un punct de comparație, să vedem ce prestează străinătatea în privința artei dramatice.

Vă rog, domnurilor și domnilor, să ascultați o mică referadă despre manifestațiile artei dramatice, în anii din urmă.

Întrebărilor celor 3 de mai înainte le voi da răspunsul, arătând cu date plausibile, după buna mea chibzuială, cărarea, care trebuie apucată.

Manifestațiile teatrale din străinătate se dezvoltă în ziua de astăzi în patru direcții.

Vreau să vorbesc de teatrele obicinuite până acum, în săli mai mari sau mai mici, apoi de teatrele intime, cu principii scenice speciale, mai departe de așa numitele »teatre în natură« sau »teatre antice«, cari încep să prindă teren tot mai mare, și în sfârșit de teatrele-circuri, unde se oferă publicului spectacole dramatice cu un fast deosebit.

În orașele mari ale Apusului se dau reprezentații în teatrele cele mari, spectacole grandioase, cari costă zeci de mii de coroane. Aici vedeți piesele lui Shakespeare, a le lui V. Hugo, ale lui Schiller, jucate cu o deosebită îngrijire scenică, încât îți se pare că ăi parte la înmormântarea lui Iuliu Cesar sau că aștepți, în domul dela Aachen, lângă mormântul lui Carol cel mare, cu Don Carlos împreună, alegerea sa de împărat (în »Hernani«) sau îți vine să crezi că ăi parte aievea la încoronarea lui Carol al VII, fiind în convoiul festiv și auzind cuvintele loanei D'Arc (Recioara dela Orleans).

Directorii de teatru au dus acest

curent câte odată până la extrem. În Germania s'a pornit curentul cu cumpărit, odinioară, de către un tânăr duce de Meiningen, de Gheorghe al II; astăzi însă partea spectaculoasă înăbușe în foarte mare măsură putința spectatorului de-a da atenție cuvenită fondului piesei, părții spirituale. Ochiul este subjugat și nu dă respectul cuvenit rolului conducător al minții.

Mai simpatică este mișcarea din anii din urmă pentru așa numitele »Kammerspiele«, reprezentații date în salete, cari se apropie de nește saloane mai măricești. Am luat și eu parte la câteva reprezentații de acestea, în Viena și în Berlin. În Berlin în »Kleines Theater« sau în localul delângă »Deutsches Theater«. La așa numitele »Kammerspiele« conduse de Max Reinhardt, se dau reprezentații rotunzite, în fața a 3—4 sute de persoane. Te simțești ca într'un salon mare, scaune luxoase, comode, scena parcă a dispărut cu totul, căci distanța este nespuse de mică între spectator și actor.

Din cauza aceasta nici grimarea actorilor nu poate fi identică ca la reprezentațiile cele obicinuite în săli mari. Se observă fiecare expresie a feței, fiecare gest, încât actorul trebuie să reducă gesturile și mimica feței, luând în considerare localul în care joacă. E altă atmosfera din sală, decât aceea din teatrele mari. Toate sunt mai intime, mai imediate, decât conflictele de o

psihologie mai fină, pot să fie aprite, pute din partea noastră mult mai spotan, decât se întâmplă aceasta într'un teatru mare. Aici e locul pentru monologurile lui »Tasso« de Goethe, pentru »Nora«, pentru »Hedda Gabler« de Ibsen, pentru comediile proverbe ale lui Musaeus, și pentru atâtea zeci și zeci de alte piese cari pretind un joc mai intim, cari se simțesc stingherite, dacă e un public prea numărös în sală.

Ași avea multe de discutat în privința felului acestuia de interpretare, aducând argumente pro și contra, când păreri remarcabile — dar aceasta ar fi o lucrare independentă, ceea ce nu cadrează cu scopul meu de astăzi.

Al treilea curent distinct în zilele noastre este curentul »teatrului în natură« sau »antice«, cum i se mai zice. Veți fi cetti, Doamnelor și Domnilor, la jurnalele noastre, că la Sinaia s'a înființat un astfel de teatru antic. Sub patronajul înalt al Curții domnitoare se reprezentează piese clasice de Euripide și, între altele, și o piesă scrisă de nume spre scopul acesta de poetul nostru Victor Eftimiu.

Aici e tocmai contrarul dela artă dramatică în miniatură, de care am vorbit mai înainte. Pe un tâșpan de verdeață, potrivit pentru reprezentații teatre în urma împrejurimii muntoase care formează culisele naturii, joacă actorii în fața spectatorilor, cari sunt așezați — de se poate — într'un semi-

Pentru comoditatea cumpărătorilor din Transilvania, am deschis o Filială în stil mare în **Brașov**, strada porții Nr. 60. Înainte de a vă procura mobile, vizitați depositul nostru, deoarece firma noastră în toată Transilvania este cea mai capabilă de concurență, având cel mai mare depozit

Fabrică de mobile Székely și Réti

Marosvásárhely, Széchenyi-ter 47.

Brașov, Strada Porții 60.

Se creditează fără urcarea prețului și plată în rate.

parte moralul zdruncinat al trupelor turcești și să dea o luptă victorioasă.

Iată știrile mai nouă:

Constantinopol, 18 Nov. La ministerul de război a sosit următorul comunicat dela generalul armatei turcești:

După o luptă de 14 ore armata turcească a reușit să înfrângă linia Ceatalgeu o victorie hotărâtoare. Am prins trei batalioane bulgare; mai multe mii de bulgari au căzut, iar numărul răniților este foarte mare. Armata turcească înaintează acum spre Karakli.

Constantinopol, 18 Nov. Știri particulare spun, că numărul bulgarilor făcuți prizonieri este de 6800, iar numărul tunurilor capturate de 40. Aripa de nord a armatei turcești comandată de Mahmud Muhtar a nimicit aproape complet aripa dușmană. Operațiunile armatei turcești au fost cu aplomb ajutate de acțiunea flotei turcești.

Berlin, 18 Nov. Pe linia Ceatalgeu între Dercos și Bilkjoseksnedje armata turcească a reușit o mare victorie asupra bulgarilor. Flota turcească a îndreptat un foc puternic asupra aripilor stânga bulgare la Dercos, cărora i-a urmat un atac al infanteriei turcești, care a respins pe dușmanul. În decursul nopții de Sâmbătă spre Duminică centrul armatei bulgare a voit să spargă linia turcească, dar bulgarii au fost respinși cu mari pierderi. Opt batalioane bulgare au căzut în prisoare turcească împreună cu mari cantități de muniție. Canonada a fost atât de strânsă, încât s-a auzit până la Constantinopol.

Constantinopol, 18 Nov. În fața situației extrem de grave ambasadorii Puterilor mari în consfătuirea deosebită a lăsat măsuri în cazul izbucnirii unor tulburări la Constantinopol. E vorba, ca mâine să debarce mai multe detașamente de marelui pentru apărarea supușilor streini. Guvernul urmărește pe mai mulți membrii suspecți ai comitetului Turcilor-tineri. S-au operat mai multe arestări.

Rjeka, 18 Nov. După un raport oficial sosit astăzi noaptea la cartierul general, trupele conduse de generalul Martinovici au ocupat ieri seară San Giovanni de Medua.

Din România.

O ședință a coloniei macedo-române din București.

Altaieri s-au întrunit într-o ședință extraordinară membrii «Soc. de cultură macedo-română» precum și întreaga colonie aromânească din București, pentru a discuta față de evenimentele actuale, chestia aromânilor. Întrunirea a fost prezidată de dl. Dr. Al. Leonie, președintele Soc. macedo-române, care printr-o scurtă cuvântare a explicat rostul adunării. D-nea spune că față de războiul din Balcani, când

cerc. Aici e cu cale să vorbească actorii mai tare, ca să poată fi auziți — fețele sunt silite să primiască suliman mai mult — gesturile au să fie mai pronunțate.

În Franța, în Orange și în multe alte orașe, în Germania, în Rudesheim, lângă Rin, se dau astfel de reprezentații, mai mult sau mai puțin răușite.

Curentul acesta nu e nou, după cum ne spune chiar și numele «teatru antic», dar în timpul din urmă a fost reluat cu mult entuziasm din partea Francezilor, jucându-se chiar și piese moderne în maniera aceasta. Cine a vizitat Dresda, își va aduce aminte de frumosul «Naturtheater» din grădina cea mare (Grosser Garten), unde se juca în secolul al 18-lea teatru, pastoral mai cu seamă, din partea Curții regale.

În Weimar se află un minunat «teatru în natură» în parcul Belvedere, unde juca și Goethe câte odată.

A patra direcție, care se relevă în timpul recent, este aceea a reprezentațiilor în masă, în localuri cât se poate de mari, cum sunt circurile din Londra, Paris, Berlin sau Viena, reprezentații — pantomime de cele mai multe ori — cari vreau să creieze orizonturi noi pe seama teatrului modern. Aici baletul este mai apropiat de ramul acesta al manifestațiilor teatrale și Max Reinhardt, regisorul «Misteriilor» și al pieselor (d. e. piese de Shakespeare)

statele aliate par a eși învingătoare, datorită românilor este să se îngrijească și mai mult de soarta macedo-românilor.

Urmează la cuvânt dl. Pericle Papa Hagi, care făcând un istoric al românilor din Macedonia, dovedește, că această populație este cea mai veche din peninsula balcanică întru cât ea datează încă din timpul stăpânirii romane. Încă din evul mediu aromânii s-au manifestat cu sentimente românești. În veacul XVIII — spune oratorul — avem cultivarea limbii românești, cum de pildă a fost centrul de cultură românească din Moscopol. Venirea turcilor în Europa a respectat drepturile acestor popoare. Din punctul de vedere al vieții de stat, aromânii au drepturi în Balcani. În evul mediu, aromânii au format imperiul bulgaro-român. Dușmanii noștri chiar recunoșteau mai înainte, că sunt 600.000 români în Balcani, în afară de Macedonia și Albania. Noi avem superioritatea numerică asupra slavilor. Cu toate acestea aromânii și albanezii sunt cei mai nedreptățiți.

De Greci ar fi ridicol să mai vorbim. Toți oameșii lor de seamă, se trag din aromânii, și este trist că azi luptă împotriva aromânilor. În sfârșit, părerea mea este: să pretindem să ni se restituie drepturile ce le-am avut până la 1769, 1821 și 1854. Pentru că și albanezii vorbesc o limbă curat românească, să formăm cu ei un stat unitar.

Dacă Grecii iau Salonicul, atunci să fie siliți să restituie pe toți aromânii din Tesalia și Epir și numai atunci sunt sigur că vom forma o masă compactă și puternică.

Au mai vorbit apoi d-nii G. Murnu, I. Niculescu, fost profesor în Macedonia, D. Balamace, C. F. Robescu, D. Valaori și Cristu Negoescu.

Dl. profesor C. Leonie anunță că se va redacta în mai multe limbi un memoriu al cauzei macedo-române, din care streinii vor învăța să cunoască acest popor. Cetește apoi o moțiune, în care arată pericolul ce amenință pe aromânii din Turcia în cazul când ar cădea sub stăpânirea definitivă a cuceritorilor actuali greci și slavi, apoi încheie cu o invitație, adresată la toți membrii comitetului și ai consiliului de 35 ai societății: să facă apel la patriotismul, la energia și la înțelepciunea guvernului țării românești, rugându-l ca, în numele prestigiului și demnității statului Român să ia sub puternică sa ocrotire interesele vitale ale neamului nostru din Macedonia, a cărui cea din urmă nădejde este îndreptată către această țară, care a făcut jertfe de milioane pentru menținerea și deșteptarea Aromânilor.

Știri diverse.

Se afirmă, că M. S. Regele Carol a hotărât să se ridice un monument în amintirea soldaților înecați în Dunăre. Pe acest monument se vor scrie numele soldaților morți.

— Altaieri s-a serbat împlinirea a 12 ani de existență a Academiei de muzică și artă dramatică din București.

are să se lupte cu greutatea începutului, după cum se luptă și maestrul de dans Dalcroze în Germania cu elementele unei pantomime modernizate, sprijinită de muzică explicativă. Amintesc, că în piesele «aranjate» de Reinhardt joacă și tragi-comedia noastră Agata Bărsescu.

Ce ar putea pretinde publicul nostru dela aceste patru curente actuale?

Înainte de toate vreau să constat, că sub mișcarea noastră teatrală nu înțeleg numai și numai reprezentațiile dramatice, ci vreau să consider, ca făcând parte din mișcarea aceasta și reprezentațiile cu declamații, cu cântări de ale corurilor noastre, conferențele tipice refectoarele literatură beletristică sau la științe, ba chiar și reprezentațiile cinematografice, cari (eventual) s-ar putea da poporului nostru. Numai așa cred, că avem dreptul să ne apropiem ca societate de teatru, care vrea ridicarea nivelului spiritual al neamului, de publicul nostru, care în mare parte se recrutează din țărânie. În multe puncte ne apropiem de Asociațiunea noastră, cu care trebuie să lucrăm mână în mână.

Dragostea pentru manifestații pe scenă, în fața unui public spectator, este înăscută în sufletul omeneș.

În jurnalele franceze s-a publicat zilele trecute o statistică elocventă, re-

Din Turda.

— Conferința învățătoarească. — Concertul Rădulescu. — Înmemntarea lui Nicolae Rus. —

În 31 Oct. și 1 Nov. s-au întrunit învățătorii gr. or. din protopopiatele Turda și Lupșa într-o conferință în școala gr. or. din Turda. Comisar al consistorului a fost d-nul Vasile Gan, protopop în Offenbaia, care a condus cu mult tact și pricepere desbaterile instructive nu numai pentru învățători.

Cei cari am avut fericirea a asista ca oaspeți la ședințele aceste, am rămas supriși de seriozitatea și priceperea cu cari au tratat acești «grecari ai culturii române» toate chestiile grele din programul conferinței.

Această impresie o va fi dus-o cu sine și inspectorul regesc, care a asistat dela început până la sfârșit la ședințe. Au luat parte și d-nul protopop I. Mureșan și adv. Dr. V. Moldovan.

În 31 Oct. seara a avut loc concertul tenorului I. Rădulescu, la care a luat parte o mare parte a inteligenței din Turda și din jur, apoi toți învățătorii aflați în Turda din prilejul conferinței.

În vreme de 2 ore d-nul Rădulescu ne-a fermecat cu frumuseța și duioșia doinelor noastre, pe cari le cântă cu un simț și pricepere rară.

Apocope fiecare punct din program a fost bisat, iar la sfârșit aplauzele nu mai conțineau.

După concert a avut loc o cină comună în cinstea artistului nostru, care a fost salutat cu căldură din partea protop. I. Mureșan și adv. Dr. Pă-tăcean.

A răspuns d-nul Rădulescu în cuvinte frumoase și pline de idealism față de arta română.

Au mai vorbit Dr. V. Moldovan pentru învățători, domnii preoți Simu din Luna și Orșan din Agârbiciu și învățătorul L. Chirilă.

A fost o convenire animată și frățească. Mai ales cea mândră de învățători s-a depărtat foarte îndestulată și întărită în credință, că nu e dată uitării și că intelectualii poartă interes cald față de greșelile lor sbuciumări.

În 13 Noemvrie am așezat în mormânt pe un vrednic fiu al neamului, pe Nicolae Rus din Polana de Arieș. Un român de inimă și un om de o rară cinste. Apărător al celor slabi și năcăjiți, sprijinitor energic al instituțiilor noastre românești din satul său a lăsat un gol mare în urma sa.

Precum am fost anunțat, întreaga avere a lăsat-o spre scopuri naționale-culturale. E caracteristică dispoziția din testamentul său, prin care pretinde, ca ajutoarele și stipendiile ce se vor da din fundațiunea lui, să nu se dea decât la tineri români, fie gr. cat, fie gr. orientali, cu purtare morală bună și cu spor în studii.

Actul funerar la săvârșit protopopul G. Pop din Măhaci și N. P. Ra-

feritoare la teatrele din diferite centre în statistica aceasta este vorba de teatrele din diferite state europene și despre sprijinul dat lor din partea statului sau din partea comunei. Nu pot controla dacă statistica este corectă, las însă să urmeze câteva date din ea, ca să se vadă cât de mult dau statele înaintea culturalității pentru întreținerea teatrelor. Cele mai multe teatre le are Franța — 596. În rândul al doilea stă Italia cu 544, apoi Anglia cu 372 și Germania cu 364. Spania are 228, Austria 216, Rusia 149, Belgia 94, Olanda 41, Elveția 40, Suedia 37 și Norvegia 29 (România și Ungaria lipsesc din statistică).

Aici este vorba, despre teatrele cu localuri stabile, dar câte mii și mii de alte teatre există, câte mii și mii de reprezentații se dau, cari nu corespund recerinelor mai rafinate, dar cu toate acestea, sunt expresia aceluiași dorințe, aceasta mai rudimentară?

Dacă dragostea față de teatru e înăscută în sufletul omeneș, e prea firească ca statul, expresia vădită a comunității, să sprijinească instituțiile cari promovează dezvoltarea acestor așezăminte, căci cu cât expresia aceasta vădită a spiritului omeneș superior înfloarește mai mult, cu atât și gradul cultural al statului respectiv se află pe o treaptă mai ridicată.

(Va urma).

țiu, vice-prot. din Turda, asistați de preoții Simu din Luna, Căpănean din Vereșmort, Migia din Ghiriș, I. Oprîș din Cristîș.

D-l N. Rațiu, într-o frumoasă vorbire a relevat virtuțile răposatului și a făcut cunoscut dispoziția testamentară, prin care își lasă toată averea spre scopuri culturale.

Au asistat la înmemntarea o mare parte a inteligenței din Turda, numeroase rudeni și întreg poporul din loc.

Fie-i somnul lin, iar sufletul odihnească-se între dreptii și binefăcătorii neamului nostru, pe care așa de mult l-a iubit, după cum a dovedit-o și cu fapta.

Coresp.

ȘTIRI.

— 6 Octomvrie v. 1912.

Dr. Alexandru Dobrescu și Dr. Aurel Dobrescu, medici specialiști în boalele interne și dentistică, ordonează zilnic în Brașov, Piața Mare (Târgul Cailor Nr. 4.)

Pentru fondul ziaristilor. Întru amintirea mult regretatului fice, Marioara, au dăruit la fondul ziaristilor cor. 10. preotul din Dârste Ioan Broșu cu soția Maria.

Mulțumim și adresăm și pe calea acestor sincere condeleanțe întristaților părinți.

Soc. „Petru Maior” din Budapesta va aranja Joi în 21 Noemvrie n. 1912, la orele 8 saara o serată muzicală cu concursul tenorului Ionel Rădulescu, în sala dela „Saskör (IV. Irányutca 17), cu următorul program: 1) F. Schubert: a) „Lauda lucrărilor” b) „Tu ești odihnă” c) „Saskör” d) „Moșul la drum” e) „G. Verdi: a) „Rigoletto” c) N. Gane: b) „Doina Ciobanului” 4. I. Mureșanu: a) „Doina din Bihor” c) G. Dima: b) „Mugur, mugurel”.

Fiind aceasta una dintre rarile manifestații muzicale românești din Budapesta, rugăm on. public să ne dea și acum sprijinul său material.

Budapesta în 17 Noemvrie n. 1912. — Vasile Stoica, președinte. Emil Tepost, secretar.

Necrolog „Bihoreana” Institut de credit și economii, societate pe acții în Oradea-Mare, cu adăncă înțestrare anunță că binemeritul președinte al comitetului de reviziune și fost membru fondator al institutului Toma Fcălă, protopresbiter gr. or. român a adormit în Domnul în Budapesta la 15 Noemvrie 1912. st. n. seara la 6 ore, în etate de 62 ani. Înmemntarea rămășițelor pământești ale defunctului s-a făcut ieri în 18 Noemvrie din biserică gr.-or-română din Oradea-Mare.

— Cu inima înfrântă de nemărginită durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoșcitorilor, că prea iubitul tată, moș, strămoș, unchiu și socru, George Csatt sen, jude reg. de tribunal în penziune, după multe și îndelungate suferințe, provăzută cu ss. Sacramente ale muribunzilor, și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului Sâmbătă în 16 Noemvrie st. n. a. c. la 10 ore a. m. în al 76-lea an al etății sale. Rămășițele pământești ale neuitatului defunct se așază spre odihnă vecinică, după ritul bisericii gr.-cat. Marți în 19 Noemvrie, în cimitirul gr.-or din loc.

Borgopund, la 16 Noemvrie 1912 — Cornelia Csatt măr. Dr. Hanganutz ca fice, George Csatt jun. locotenent c, și reg. ca fu. Eugenia Hanganutz măr. Băloiu, Cornelia Hanganutz măr. Dr. Pavel, Elena Hanganutz măr. Șirincan, Marius V. Hanganutz. Virginia Csatt, Dr. Liviu Csatt, ca nepoți și nepoate. Dr. Nicolae Hanganutz ca ginere. Văd. Melanie Csatt ca noră.

Manifestații contra Rusiei Din Cernăuți se anunță: Vre-o trei zeci studenți ucrainieni au apărut alaltaieri pe la orele 6 și jumătate seara în fața consulatului rus și au sfârșit cu pietre toate ferestrele. Emblema consulatului a rămas neatinsă. Poliția intervenind îndată, nu a putut împiedica incidentul; măsurile cele mai severe au fost luate îndată. Cea mai mare parte dintre culpabili au fost arestați. Guvernatorul contele Meran s'a dus îndată la consulul rus și i-a exprimat regrete din partea guvernului.

Constantinopolul al României. Ziarul „Spectator” din Londra publică un articol al cunoscutului publicist Scotus Viator, care propune ca pentru rezolvarea definitivă a chestiei balcanice, să

se dea Constantinopolul și teritoriul până la Dardanele României. Astfel Constantinopolul îl va căpăta o Putere mijlocie care pe deoparte nu va excita invidia marilor Puteri, iar pe de altă parte are mijloace necesare ca să-l menție și să-l dezvolte, chiar dacă pentru aceasta va trebui să-și formeze o flotă. În același timp soluția ar aduce împăcarea româno-bulgară, căci obținând Constantinopolul, România ar putea să renunțe la cadrilare. Același ziar recunoaște într-un articol de fond dreptul României la compensații.

Cumpărări de cai pentru statele balcanice. În Măcu se anunță: La târgul de țară, care s-a ținut zilele acestea, din cei vre-o 4000 cai aduși pentru vânzare, partea cea mare a fost cumpărată de încredințați ai guvernului turc, cari ofereau prețuri de necrezut pentru ei. În cursul săptămânii trecute s-au făcut o mulțime de cumpărări de cai pe seama Bulgariei și Serbiei, prin diferitele comune ale comitatului Cened. E interesant, că comersanții încredințați cu cumpărarea de cai pentru guvernele țarilor beligerante plăteau numai bani în aur. Deși prețul cailor era foarte mare, cumpărătorii ofereau prețurile cerute fără să se mai tocmască.

Holera și ciurma în Balcani. Din Constantinopol se anunță: Se semnalează în mod oficial 23 cazuri de holera, între cari unul mortal. Câțiva ambasadori au făcut demersuri pe lângă Poartă cerând măsuri contra întinderii acestei epidemii. În armata bulgară, se zice, c, pe lângă holera mai bântue și ciurma ceea ce dă de temut că intrarea bulgarilor în Constantinopol ar constitui un mare pericol pentru sănătatea orașului.

Aviz. Dr. Marcian Calușiu avocat aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațională în Dicio-sân-Mărtin.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: *Sve-kely și Kéti*, fabrică de mobile.

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Reuniunea pompierilor din Brașov își va ține în 23 l. c. n. în sala „Europac” adunarea generală anuală, la care sunt invitați pe această cale toți membrii sprijinitori. La ordinea zilei sunt următoarele puncte: Distribuirea insigniilor onorifice; depunerea jurământului al noului membru, raportul anual; raportul casei; alegerea nouă a ofițerilor și propuneri ev.

Dela oficiul de dare al orașului primim spre publicare următoarele:

Înșensul art. de lege XV din anul 1883 se aduce la cunoștința publică, ca *consemnarea dărilor comitatene* pe anul 1912 s'nt gata și în termen de 8 zile adevăd dela 18 Noemvrie, — 25 Noemvrie a. c. incl. se pot examina în localul oficiului de dare orașenesc în oarele autemeridiane dela 8—12. Tot odată se comunică, că în timpul din 27 Noemvrie incl. până în 3 Decemvrie 1912 se poate face recurs în contra pozițiunii de dare comitatene prezentând recursul la oficiul de dare subsemnat. Recursurile prezentate după acest termen se vor respinge ca fiind întârziate.

Apollo-Bioskop. Program pentru Mercuri și Joi 20 și 21 Noemvrie: Războiul Balcanic (actualitate). Pe șine (dramă senzatională Americană într-un act.) Unchiul Duci — supărăciosul (humor film. 400 metri.) Producțiuni de înaltă și sărit (sport) Insurășenesc prin telefon (humor.) Wil și scamatorul (scenă comică.) Războiul — șiretlic (dramă amor în 2 acte film. 1.600 metri.) Pisica neagră (dramă socială în 3 acte film. lung. 1500 metri. Tabloul arată viața unei fete de apache. Amorul adevărat birue. Vineri și Sâmbătă program nou senzational.

ULTIME ȘTIRI.

Arad, 19 Nov. Ieri după prânz și-a ținut Tisza darea de samă înaintea alegătorilor de aici. Tisza s'a ocupat cu situația externă, a-probând politica lui Berchtold. Abandonarea suatului quo în Balcani este un interes de existență al Ungariei. Cu România, trebuie să trăim în preținie. În urmă a polemizat cu opoziția.

POSTA REDACȚIUNEL.

Agenor. N'a sosit în 18, ci azi în 19 dimineată.

Proprietar:

Tip. A. Mureșanu: Branice & Comp. Redactor responsabil: Ioan Broten.

M. NEUMANN

Fondat la 1845.

TAILLEUR. Furnisorul curții imp. regale și cameriale.

Vestminte pentru domni, băeți și fete, gata și la comandă

BRASOV.

Reprezentanța principală a

Fabricii de Mașini a Căilor ferate reg. ung. de stat

pentru mașini de treierat, motoare — beazin — gaz și locomobile, instalațiuni de mori, tot felul de mașini și unelte agricole. — **Novitate! Patent, Record II^a mașină de sămănat**, șir pe șir, care sămăna în rânduri și gunoșe a: 3 mașini într-una

Reprezentant al fabricii de mașini Massey-Harris S. A. **Toronto, America de nord** pentru legat snopi, mașini de secerat. Aparat de cosit, greblat.

Novitate! Massey-Harris Grebla de tras brazda, combinată întorsător de fân, 2 mașini într-una construite din oțel.

Reprezentant al fabricii de mașini Fehér Miklós S. A. **Budapest, din** (șlep.) Benzinlocomobile pentru scopuri de tracțiune de **pluguri și imblătit**, mai departe pentru mori, sau Hexelmașini, Benzin-motoare și articole pentru mașini de imblătit, aparate pentru mori, tăiat balne. Instalațiuni complete pentru cameră de furaj.

Reprezentant al S. A. Alfa Separator. Mașini pentru lăptării de toată specia, aparate de răcit untul, urcioare, instalații complete pentru lăptării cele mai bune aburitoare de nutreț cu mașini de recit aerul.

Automobile, autobuse diverse cu garanție.

Mașini de transport pov. ră pentru vapoare.

Eternit-Schist cel mai bun coperiș.

Afaceri de schimb (trampă) cu mașini de treierat de tot soiul, motoare, mașini agricole și unelte de agricultură, cu condiții avantajoase.

Părți constitutive de mașini.

Reparaturi de mașini și unelte agronomice cu prețuri ieftine prin mașiniști angajați spre acest scop.

Cantor și deposit **Josef Lányi** BRAȘOV, Str. Lungă 201. Telefon 382. Interurb.

Georg Barthelmie
Mehanic.

Brașov, Strada Porții 41. Colțul Străzii Sf. Ioan.

Afacere specială cu mașini de scris, socotit, dictat, cusut. Aparat Electric. Lampe de buzunar, Gramophone. Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie și toate apartenențele Utensiliilor etc.

Atelier mehanic fin.

Telefon 380.

Școală de scris cu mașina.

Renumitele

Reisner „Fortuna“

Sobe cu încălzit

durabil cu lemne, koks

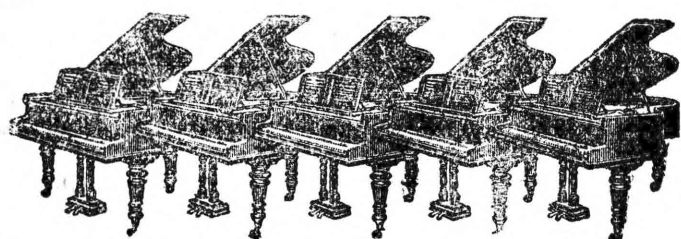
și cărbune probate aici
cu temei precum și

Patent-

„Meteor-Sobe“

executate cu gust în asortiment mare
la

THOMAS, SCHEESER & GALTZ.

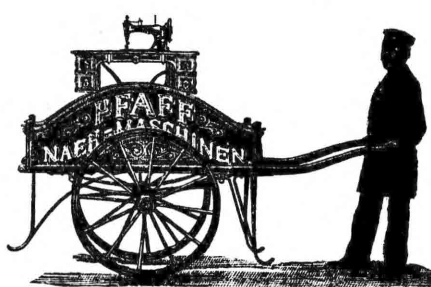
Depozit de
piane și
harmonio

Reparaturi-Acordări.

EINSCHENK CAROL,

BRAȘOV, Strada Neagră Nr. 54.

Instrumente se dă în chirie

PFAFF
Mașini de cusut

UNDERWOOD, mașini de scris, ROATE ARMATE
„KOSMOS“ roate pentru popor din fabrica de arme Steyr.

OTTO WETZEL,

Brașov, Strada Mihail Weiss Nr. 30.

Atelier de reparaturi pentru mașini de cusut de toate sistemele,
mașini de scris și biciclete.

Nr. 15048/912.

Publicație de licitare oficioasă.

În scop de a se încasa contribuțiile de stat și a casei de asigurare a muncitorilor neplătite la vreme, conform dispozițiilor §§-lor 67—74 din Art. de Lege XLIV din 1883 am ordonat a se ținea o citațiune publică pentru vânzarea obiectelor zălogite.

Locul ținerii licitațiunei.

În I-a zi de licitație în Brașov, Blumăna, Strada Fântânii Nr. 52 a) 26 Noemvrie 1912 la 9 ore a. m.

În a II-a zi de licitație în Brașov, Blumăna, Strada Fântânii Nr. 52 a) 27 Noemvrie 1912 la 9 ore a. m.

Descrierea obiectelor zălogite.

1. 1 motor cu benzină (8 cai putere) 1800 cor. 2. 1 mașină de strujit 600 cor. 3. 1 mașină de sfredelit și sculptat 600 cor. 4. 1 cal negru 200 cor.

Condițiile de licitare.

1. În ziua primă de licitație se vor pune în vânzare toate obiectele zălogite, al căror preț nu trece peste 100 cor. vânzându-se în orice caz și sub prețul de estimare, dacă se vor oferi pe cel puțin $\frac{3}{4}$ din prețul de estimare.

2. La a II-a zi de licitație se vor vinde toate obiectele zălogite fără considerare, dacă se ofere pe ele chiar mai puțin ca $\frac{3}{4}$ par. e din prețul de estimare, putând a le cumpăra acela, care au oferit mai mult.

3. Prețul de cumpărare are a se depune imediat în bani gata.

Brașov, în 14 Noemvrie 1912.

Oficiul de dare orășenesc.

Ioan Apfelbach

BRAȘOV, Strada Porții 18.

(La regele gulerilor.)

Vă recomand magazinul meu mare de ciorapi de bărbați, dame și copii și ciorapi de turist, cămăși albe și colorate de turist. Ismene lungi și scurte până la genunchi. Guleri manjete și cravate moderne. Umbrele, Toilet și Parfumerie. Vă servesc solid și sigur.

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămil Nr. 19

Execută toate lucrările ce cad în branșa dantistică solid și cu preț moderat. — Specialist în coroană și pod.

Pacienții din provincie să servesc în 24 ore.

102

Coliere de blană și mufuri.
Albituri după măsură.

Resturi de toate articole
foarte ieftin la

Fritz Prediger,

1—100 Strada Porții Nr. 8.

Beutură esențială și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandat de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconva-

lescență. — Influențează producerea sângelui, întărind mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari Cor. 3.50 una mică Cor. 2.—. Se capătă în toate farmaciile.

Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS
farmacist în Sibiu.

Publicațiune.

Casa de cărciumă a comunei Oprea-Kerczisora constatătoare din 4 odăi se dă în chirie pe calea licitațiunei publice în 30 Noemvrie 1912 n. la 10 ore a. m. pe timp de 2 ani și 11 luni și adecă din 1 Februarie 1913 până 31 Decemvrie 1915.

Prețul strigărei 700 Cor., valdiu 10%.

Condițiunile detaliate sunt espuse spre vedere publică în cancelaria notarială din Streza-Kerczisora, cari în timpul oarelor oficioase se pot vedea.

Oprea-Kerczisora, în 10 Noemvrie 1912.

Primăria comunală.

Din partea vicecomitetului comitatului Brassó.

Nr. 10255/911.

Concurs:

Orașul Brassó publică concurs pentru un post de oficial de cl. I, eventual și pentru un post de oficial de cl. a II.

Venituri:

a). Oficialul de cl. I 1800 cor. salar fix anual, 640 bani de cvartir, anual, cvincvenale de câte 100 cor. și o urcare de 15% după venitul fundamental, ca venit de scumpete.

b). Oficialul de cl. II. 1500 cor. salar fix anual, 640 cor. bani de cvartir, anual cvincvenale de câte 100 cor. și o urcare de 15% după venitul fundamental, ca venit de scumpete.

Suplicații la aceste postur-au să probeze:

1. Qualificația lor sau capabilitatea lor, pe baza § 22 din Art. de Lege 58 din 1912, respective § 19 Art. de Lege I. ex 1883.

2. Că cunosc limba germană și maghiară în vorbit și în scris, iar limba românească în vorbit.

3. Moralitatea lor.

4. Că sunt sănătoși trupește și sufletește.

Suplicații cari se află în serviciul orașului, (incluzive și oficialii provizorii) sunt scutiți de înaintarea atestatelor de mai sus.

Rugărilor acelor, cari au candidat la un post de oficial cl. I sau cl. II. . . . pe baza concursului din 25. Septemvrie a. c.) Postul de registrator) sunt valabile și pentru concursul de față.

Conform § III. al statutului de organizare, este interzis funcționarului să ocupe ate posturi secundare.

Rugărilor provăzute cu un timbru de o cor. au să se înainteze subscrisului până la 5 Decemvrie st. n. 1912.

Rugări întârziate nu vor fi luate în considerare.

Brașov, în 13 noembrie 1912.

Pentru vicecomite:

Dr. Semsey Aladár,
protonotar.

Întreprindere nouă de Autotax în Brașov.

Cu începere din 19 Nov. a. c. stă la dispoziția Onor. public un **Autotax-motor**.

Stațiunea se află în piață, înaintea Cafenelei Drechsler. Tabelele arată tarifa cea mai ieftină. Tarifa concesionară oficial va fi publicată în zilele următoare.

Martin Klusch.

AVIS!

Lupta traiului vieții slăbește de cu vreme nervii. Este de lipsă un preparat pentru întărirea nervilor. Acest preparat cu numele

Dr. Rays Nervol

este un adevărat mijoc de întărire. În ziua de azi unde mergi cu cine te întâlnești, se plânge că suferă de nervi.

Dacă se învește slăbiciune, insomnie, nevralgie, dureri de cap, nervozitate, nu întârziți a folosi **Dr. Rays Nervol** care în scurt timp delăturează nervozitatea.

Prețul 5 cor. Depozit principal: Farmacia **Salvator, Pressburg.**

Reisz Miksa, Fabrică de mobile

Békéscsaba, Nagyvárad, Brașov, Strada Vamei 32.

Telefon 513.

Mobile de calitate superioară de tâmplărie și tapețate. — Cu prețuri convenabile pe lângă garanție. Aranjament complet de locuințe. Planuri industriale artistice. Contoar de desen. Prețuri gratuite.

Cel mai mare magazin de haine în Ardeal.

Am onoare a aduce la cunoștința Onor. mei muștirii din Brașov și împrejurime, că în urma circulației streinilor de peste vară — devenită obicei în orașul nostru — prăvălia mea de

haine pentru bărbați, băieți, copii și fetite

am aranjat-o cu cel mai bogat și mai fin asortiment de haine confecționate, exclusiv, la comandă. — Din acest depozit, după ce partea cea mai mare a fost cumpărată peste vară, mai ales, de streinii vizitatori, — au mai rămas, între altele:

Pardesiuri de toamnă, paltoane de iarnă, blăni pentru orașeni și voiajori, șolovari, haine pentru bărbați, băieți copii și fetite,

pe cari le vând cu cele mai moderate prețuri, oferind astfel oricui ocazia ca cu bani puțini să-și poată procura **haine fine, pregătite la comandă.**

Rog sprijinul binevoitor și cât mai multe comande din partea Onor. public.

Cu deosebită stimă

Succesorul N. P. Goldmann: **SAMUEL LIPOT.**
Brașov, Târgul Inului 33. (Palatul Cell).

Reprezentanța principală a

Fabricii de Mașini a Căilor ferate reg. ung. de stat

pentru mașini de treierat, motoare — benzin — gaz și locomobile, instalațiuni de mori, tot felul de mașini și unelte agricole. — **Novitate! Patent „Record II” mașină de sămănat**, șir pe șir, care sămăna în rânduri și gunoeste: 3 mașini într'una

Reprezentant al fabricii de mașini Massey-Harris S. A. **Toronto, America de nord** pentru legat snopi, mașini de secerat. Aparat de cosit, greblat. **Novitate! Massey-Harris Grebla de tras brazda combinată** întorsător de fân, 2 mașini într'una construite din oțel.

Reprezentant al fabricii de mașini Fehér Miklós S. A. **Budapest, din (slep.)** Benzinlocomobile pentru scopuri de tracțiune de **plăguri și imblătit**, mai departe pentru mori, sau Hexelmașini, Benzin-motoare și articole pentru mașini de imblătit, aparate pentru mori, tăiat balne. Instalațiuni complete pentru camera de furaj.

Reprezentant al S. A. Alfa Separator. Mașini pentru lăptării de toată specia, aparate de răcit untul, urcioare, instalațiuni complete pentru lăptării celei mai bune abritoare de nutreț cu mașini de recit aerul.

Automobile, autobuse diverse cu garanție.

Mașini de transport pov. ră pentru vapoare.

Eternit-Schist cel mai bun coperiș.

Afaceri de schimb (trampă) cu mașini de treierat de tot soiul, motoare, mașini agricole și unelte de agricultură, cu condiții avantajoase.

Părți constitutive de mașini.

Reparaturi de mașini și unelte agricole cu prețuri ieftine prin mașinisti angajați spre acest scop.

Cantor și deposit **Josef Lányi** BRAȘOV, Str. Lungă 201.
Telefon 382. Interurb.

Vasile Muscalu

primul
atelier
de curelar
român

în Brașov, Strada nouă Nr. 18 (casele proprii). Am onoare a recomanda On public din Brașov și jur Atelierul meu de curelărie, provăzând cu tot felul de haine de lux și pentru lucru, din piele de blană precum și tot felul de curele de incoas, șerpăre, șele în diferite culori, artistic lucrate. Se primesc și reparațiuni de tot felul, curele, geante de călătorie și pungi etc. etc. precum și plosci de Lemn îmbrăcate în curele frumoase, în mărimi și culori diferite.

La atelierul meu de pielărie din Brașov, comanda pe sepestealsco tefergrabnic și cu prețuri moderate.

Novitate de apă minerală.

Aduc la cunoștința on. publicului, că am pus în circulație apa de jod a izvorului „BÉLA” din Zajzon, care se află la toate farmaciile, drogerii, și prăvălii de coloniale.

Despre puterea de vindecare a apei Hanko Vilmos și Dr. M. Hantz medic suprem comitatens a declarat că apa izvorului „BÉLA” din Zajzon se pot recomanda la turburarea schimbului de materie la anemie, boale de singe, ofica, la catar a organelor de inspirație și nutremânt, la reumatism și podagră și la boale de rănichiu.

Conținând jod e foarte bună la copii și tineri. Amestecată cu vin este o beaură răcoritoare. Fiind Zizinul aproape de Brașov sunt în stare a vinde sticla cu 10 fileri cu adusul acasă.

Comandele se execută încă în ziua aceea.

Magazinul central și manipularia fântanei

Piața boilor Nr. 3.

Telefon 469.

Cu toată stima: **Ladislau Schuster,**
manipularul apei minerale.

Georg Barthelmie

Mehanic.

Brașov, Strada Porții 41. Colțul Străzii Sf. Ioan.

Afacere specială cu mașini de scris, - scotit, - dictat, - cusut. Aparat Electric. Lampe de buzunar, Gramophone. Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie și toate aparținutele U. tensilii etc.

Atelier mehanic fin

Telefon 380.

Școală de scris cu mașina.

Deschidere de prăvălie.

Avem onoare a vă face cunoscut că în conexitate cu fabrica noastră din nou zidită în casa proprie, Strada Lungă Nr. 20, am deschis o prăvălie unde se vor vinde fabricatele noastre în detal, executate solid, din material bun și aume:

Toate sorturile de ciorapi pentru dame și copii, ciorapi pentru bărbați, mănuși, veste, jachete pentru dame, articlii de sport etc.

cu preț convenabil.

Cu toată stima

J. Teutsch & Cie.

Aviz.

Se cantă un ucenic la o prăvălie de delicatose

Informații la Administrația Gazetei.

MARGIT CRÉMA

produsă de Koloman von Földes
farmacia Adinistr.

Este cea mai bună pomadă care înfrumusețează și înviează fața în 2-3 zile,

Margit-Crème unicul remediu contra pișturilor, petelor coji sbrăciturii etc.

Margit-Crème remediul neîntrecut contra spuței, bubu-lite, roșeața mânilor și obrazului și ars de soare.

Margit-Crème are efectul, ca aplicată pe față în 1-3 zile dispar de pe obraz pișturile, petele,

Margit-Crème este totuși nevătmătoare și fără untură nu lăcește, se poate folosi și ziua. Prețul **Földes Margit Crème** borcan mare 2 cor, borcanel 1 cor.

Margit-Pudră albă, roz sau cremă 1 K. 20 b.

Margit-Săpun bucata 70 bani.

Numai atunci veritabil, dacă fiecare cutie este provăzută cu adresa gutoi **Földes Kelemen** apotecar în Arad. Avertisment pentru imitații și falsificări.

(A)

!! Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai. !!

Invenție senzațională!

Patentat cu
Nr. 3956.

ANTICOL.

Scutit d. lege
Nr. 141.

Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai. Cu medicamentul **ANTICOL** asperențele de doi ani care s'a făcut la reg. I. de husari sau verificat adevărindu-să că nu există un medicament care să sisteze mai curând și mai sigur colica, căci în fiecare cas după o singură doză boala a încetat cu desăvârșire. 0 dosă care conține 2 porțiuni de **ANTICOL** costă 4 cor., 4 doze 8 cor., 6 doze 12 coroane

Se poate comanda la inventator:

Laboratoriul de „ANTICOL”.

Mayer Ignácz vetrenari suprem reg. Brașov.

Reg. I. c. r. de husari

Recunoștință

Subsemnatul am găsit că medicamentul inventat și compus de Mayer Ignácz veterinar suprem de cerc reg. în contra înbolnăvirilor de colică, este folositor, aplicându-l atât la cai mei proprii cât și la cai regim. și obținând rezultate surprinzătoare. De aceea atât pentru efectul său sigur și rapid cât și pentru forma sa ușoară de manipulat, îl recomand cu toată căldură

Littke, colonel m. p.

Ca întregire a recunoștinței de mai sus, îmi au libertatea a publica scrisorile recente de recunoștință pe care le am în mână despre efectul cu succes al anticolului. Broșura care conține multe scrisori de recunoștință o pun cu plăcere gratuit la dispoziția amatorilor.

!! Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai. !!

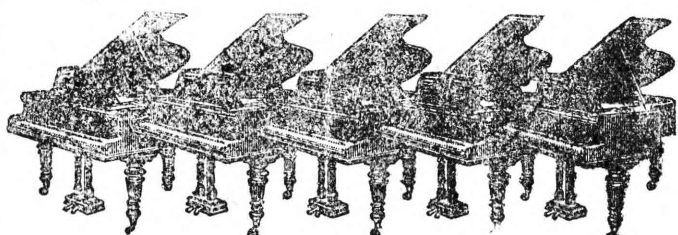
Fabrică de granit syenit, marmoră și sculptorie de piatră

NAGY JÓZSEF,

Brașov, Strada Fântânii Nr. 50.

Execută lucrări de zidiri, monumente, mausolee în orice stil. Liferează mobile de marmoră. Prelucurează petri de mormânt în loc și provincie. Instalează modern mașini cu preț ieftin. Filiale în Székelyudvarhely și Segesvár Marmoră proprie, cariere de var și trahit.

Din bogatul meu magazin de monumente vând engros și detail, trimit celor de branja mea bucăți singuratică cu prețul fabricii.

Depozit de
piane și
harmonio

Reparaturi-Acordări.

EINSCHENK CAROL,

BRAȘOV, Strada Neagră Nr. 54.

Instrumente se dă în chirie

Onorate Domnule!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta u

Birou de informații și

Agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministere și la alte oficii publice. Dau informații la chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvirea favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia cari vin să vadă frumusețea orașului, ori cu afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galite, ouă, miei, porci, oi, vite mari, porci, lănașe piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere distup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mop hor. lemne: păduri moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimet în fieștecăre săptămână un „Aviz“ săptămânal despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Esoperez

dela băncile cele mai mari din Budapesta împrumuturi pe mortizare cu procente mici.

Vă fac cunoscut

că în interesul D-V. este dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine, motoare, mori, ferăstraie, pompe, automobile etc. Grijesc să nu fiți înșelați. Fiind de față la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decât aceea, ce am hotărât și cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela țărani rumâni. cari cumpărând mașini prin agenții străine, au fost înșelați înscădind contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. neștiind țărani rumâni ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe Românul nostru la fabrici și nu la agenții de mașini, drept din mână primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să-l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns să îmi alătuți o marcă postală.

Cu stimă:

L. Olariu, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16 II. 8.
in Buda, lângă podul „Margithid“.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar român din
BRAȘOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.

casa proprie.

TELEFON 488.

Uniforme pentru studenți, bune și din stofă aleasă de direcțiune.
Lucru prima clasă.

Depozit de cele mai nouă stoffe indigene
și din streinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“,
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Administr. „Gazetei Transilvaniei“.

La prea înalta imputernicire a Maj. Sale Apost. c. și reg.

A XXIX LOTERIE de Stat c. și r.

pentru scopuri de binefaceri militare.

Loteria aceasta unică în Austria legal concesionată conține
21.146 câștiguri în bani gata în suma totală de 625.000 C.

Câștigul principal 200.000 coroane.

Tragerea urmează în 19 Decembrie 1912.

Un los costă 4 cor.

Losuri se capătă la secțiile loterilor de stat în Viena II. Vordere Zollamtstrasse 7. Colectanți de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste telegraf și călferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Direcția c. r. a loteriei.

Secția loteriei de stat.

Cine vrea să-și procure bandaje

bune pentru vătămătură

să se adreseze cu încredere la firma de mai jos. Recomandă exclusiv fabricatul propriu de bandaje de vătămătură, de burtă, gradhalter suspensoriu și toți articoli necesari pentru îngrijirea bolnavilor. Lucrează corsete orthopedice, picioare, mâni artificiale și toți articoli de bandaj. La comanda de bandaj de vătămătură mă rog de măsura circumferenței corpului și dacă bandajul se folosește pentru partea dreaptă sau amândouă părțile.

Depositor exclusiv de preservative

Gumă și bășică de pește

Comandele se execută cu — Bandagist chirurgical. —
prețuri moderate și cea — LEINER GYULA Brașov, Strada
— mai mare discreție — Sf-lui Ioan Nr. 4.

„TRANSSYLVANIA“

bancă g. m. de asigurare, Sibiiu (Nagyszeben)

recomandă încheierea de

Asigurări pe viață
în condițiunile cele mai favorabile.

Pentru prețuri și învedători români gr.-or. dela școlile
confesiunile avantajii deosebite.

Special de remarcă sunt combinațiunile următoare:

Asigurări mixte cu restituirea intereselor de 3% garantată.	Asigurări de pensii simple sau combinate cu asigur. unui capital.
Asigurări simple și mixte cu participare la câștig de 40%.	Asignări mixte cu plătitura necondiționat de 2-ori a capitalului.

Asigurări de foc
deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transsylvaniei“ s'au plătit din partea ei:

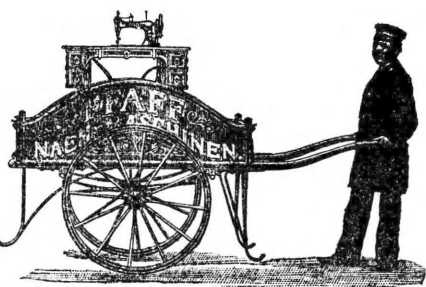
Capitale asigurate pe viață.	Cor.	5146.556-63
Pagube de foc	„	5.275.798.23
Sumele asigurate pe viață erau cu finea anului 1911	„	10.931.322-—
Asigurări de foc	„	127.763-744-—
Capital de fondare și rezerve,	„	2.520.492-—

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiiu prin agențiile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj, cum și prin toți agenții din comane.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l

— H. Herman, Strada Porții Nr. 51. —

Per-oane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului. —

PFAFF
Mașini de cusut

UNDERWOOD, mașini de scris, ROATE ARMATE „KOSMOS“ roate pentru popor din fabrica de arme Steyr.

OTTO WETZEL,

Brașov, Strada Mihael Weiss Nr. 30.

Atelier de reparaturi pentru mașini de cusut de toate sistemele, mașini de scris și biciclete.

Nou! Nou!

LUDOVICA SOSS

frizeriță de teatru! . . .

— Primul atelier de frizat pentru dame —
Str. Hircher 5. vis-à-vis cu Redouta.

Impletituri de păr, bucle, asortiment mare de păr. Frizuri de bal, spălat de cap cu aparat modern de uscat, masaje de obraz, manicule, îngrijirea părului cu sistem american, vopsire de păr etc. Totfelul de lucrări de păr se face în execuția cea mai frumoasă.

Se cumpără păr căzut.

G. EITEL

cea mai veche fabrică
de săpun și luminări
— din Brașov. —

Fabricație de săpun curat, neutral, veritabil numai cu coroașă, toate specialitățile de săpunuri de toaletă, calitate superioară și curată, cu preț foarte ieftin. Specialități de apă de Colonia, săpunuri de migdale.

Se capătă cu preț și condiții convenabile, pe lângă plătituri și în rate,

mașini de cusut, fabricat de rangul prim, mobile de lemn și fer, tablouri, oglinzi, ciasornice de părete și buzunari, tacâmuri de argint de china, garnituri de saloan, saltele de divan, pășăzături de tot felul, covoare, plapome, rochi, haine de răbăți și băieți și după măsură. Mare asortiment în standarde naționale.

Szöllösy Zs.

Brașov, strada Porții 69.

Emil Podek

compactorie și producere de cartoane
Brașov, Târgul Cailor Nr. 11.

Toate lucrările apartinătoare în bransa mea se execută în mod dragut cu prețuri convenabile, pentru sprijin binevoitor se roagă

Emil Podek,

1-12. Târgul cailor Nr. 11.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist — dar adevărat, că în vremea de azi este surprinzătoare mulțimea acelor oameni, al căror sânge este înflă. În urma păcatelor tinereții și deprinderii rele și-au sdrcinuat nervii și puterea spirituală. Acestea stări; îngrozitoare numai atunci se poate pune capăt, dacă respectivii consultă un medic specialist conștient, care știe se dea asupra vieții nesexuale sfaturi bune și știe a ajuta obale deja existente.

Pentru acest scop e renumitul institut în toată țara al Dr-ului PALOCZ medic de spital specialist (Budapest, IV. Muzeum-körut Nr. 13), care fără neglijarea ocupațiilor zilnice, pe lângă discreția cea mai strictă, vindecă deja de ani de zile iute și radical, cu metodel lui specific de vindecare, chiar și cazurile neglijate, umflături sifilitice boale de besică și țavă, nervi și șira spinării, urmările onaniei și ale sifilisului poluții, impotență, emoroides, surpături, începuturile de alienație, boale de sânge, piele, precum și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femeile are salon separat. Dacă cineva nu vrea din oare care cauză a veni în persoană, atunci să scrie la institut și se va da, sub toată discreția răspuns amănunțit priu scrisoare (alăturând numai marca de răspuns) așa că ori cine se poatecura, singur și sigur. Scrisorile după isprăvirea curei se ard, ori la cerere se retrimit fiecăruia.

Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Ore de ordinațiune zilnic dela 10-12 a. m. și 3-5 p. m. Dumineca până la 12 ore a. m.

Tratament și cu Ehrlich 606.

Adresa Dr. PALOCZ, medic specialist, Budapest IV. Muzeum körut 13.